

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ บ้านคุณหมอทวีป คุณพรทิพย์ ฤกษ์จิตร
๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ บ้านคุณหมอทวีป คุณพรทิพย์ ฤกษ์จิตร ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันศุกร์ ที่ ๑๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหาร
วณเขตต์ ได้รับเชิญจากคุณหมอทวีป และ คุณพรทิพย์ ฤกษ์จิตร เพื่อไปสนทนาธรรมที่
บ้านพักย่านตลิ่งชัน ถนนบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐ -
๑๕.๓๐ น.

อย่าตกใจนะครับ ที่जू ๆ ก็เริ่มกระตุ้นด้วยภาพของฟัหมอทวีป ในมาดเท่ที่ทุกคนคุ้นเคย เพราะเหตุว่า เมื่อแรกที่ไปถึง ก็ได้พบกับภาพนี้แล้ว ฟัหมอดิตเตาอุ่นกระทะเหล็กคุ้ยไฟไว้แต่เช้า เมื่อเดินทางไปถึงฟัหมอก็ทอดหอยทอดให้หนู ๆ ทดลองชิมก่อนที่จะทอดให้ทุกคนได้รับประทานอย่างเป็นทางการในมือกลางวัน (หนูทดลอง ตัวใหญ่ ๆ ทั้งนั้น) วันนี้ อร่อยเป็นพิเศษครับ ฟัหมอบอกว่า แสดงว่ากระทะร้อนสม่ำเสมอได้ที่ นอกจากนั้น กลิ่นของหอยแมลงภู่ก็หอมละมุนเคล้าอยู่กับแป้งและไข่ กลมกล่อมมากครับ เคล็ดลับในการรับประทานหอยทอดพันล้านของฟัหมอ คือ ไม่ราดน้ำจิ้มซอสพริกครับ เพราะจะทำให้รสชาติของหอยทอด กลายเป็นรสชาติของซอส

พริกไป (แต่ถ้าใครจะชอบราดซอสพริกก็ไม่ว่ากันครับ อร่อยตามความชอบ) ไม่ต้องกลัวไม่ได้รับสแนบนะครับ เพราะก่อนขึ้นจากกระทะ ฟัหมอปรงให้แล้ว ด้วยน้ำปลาอย่างดีและพริกน้ำส้ม อร่อยหรรษาแบบพันล้านอยู่แล้วครับ อนึ่ง บางท่านอาจสงสัยว่า ทำไมให้สัญญาว่าหอยทอดฟัหมอเป็นหอยทอดพันล้าน ก็เฉลยว่า ถึงมีเงินพันล้าน ถ้าฟัหมอไม่เชิญมารับประทาน แม้มีเงินพันล้าน หมื่นล้าน ก็ไม่มีทางที่จะได้รับประทานหอยทอดฝีมือฟัหมอแน่นอนครับ

อีกประการหนึ่ง วันนี้โดยปรกติแล้วจะเป็นวันที่กลุ่มสนทนาธรรมของคุณบวรยงค์ จงจิตรนันท์ จะสนทนาธรรมและรับประทานอาหารกลางวันกับท่านอาจารย์ แต่พี่หมอของผมนอยากจะทำหอยทอดให้ท่านอาจารย์และทุก ๆ ท่านในกลุ่มได้รับประทาน จึงกราบเรียนท่านอาจารย์มาสนทนาธรรมที่บ้านเป็นพิเศษในวันนี้

ต้องกราบอนุโมทนาพี่หมอและคุณทิพย์อย่างยิ่งครับ การสนทนาในวันนี้ ทำให้มันคงขึ้นในความเข้าใจ ในคำว่า "เป็นปกติ" มากขึ้น ซึ่งท่านอาจารย์ได้เน้นให้เห็นถึงความ เป็นปกติ โดยยกตัวอย่างจากเรื่องราวการรับประทานหอยทอดก่อนสนทนาธรรม ซึ่งก็รับประทานกันเป็นปกติ เมื่อเข้ามานั่งในห้อง ก็สนทนากันเป็นปกติ เพียงแต่เรื่องราวที่สนทนา

เป็นเรื่องของธรรมะ ก็สนทนาเพื่อเข้าใจธรรมะ เป็นปกติ ธรรมดา ไม่มีอะไรที่ต้องไปทำอะไร คิดอะไร ให้ผิดปกติ ท่านอาจารย์กล่าวว่า "ปกติ ธรรมดา แต่ไม่รู้ กับ ธรรมดาทุกอย่าง แต่ค่อย ๆ เข้าใจขึ้น" นี่คือการแตกต่างของผู้ไม่ศึกษาธรรมกับผู้ศึกษาธรรม

อันดับต่อไป ขออนุญาตนำเสนอ
ความการสนทนาธรรมในวันนั้น ซึ่งต้องขอ
บอกว่าดีมาก ๆ ครับ อย่างที่เคยเรียนทุก
ท่านว่า การสนทนาโดยใกล้ชิดเช่นนี้ คำและ
ความการสนทนา จะชัดเจนมาก เนื่องจาก
เป็นการโต้ตอบ โดยท่านผู้ร่วมสนทนากล้าที่
จะถามโดยใกล้ชิด

คุณหมอมอชชัย :

คือตอนนี้ ธรรมะที่ผมฟังมา มีความรู้สึก ว่า ธรรมะนี้ ฟัง
เพลิน ๆ ไม่ได้ เข้าใจอย่างนั้นจริง ๆ จนกลัวว่า ที่เราเข้าใจ
ถูกหรือเปล่า? เพราะเข้าใจว่าความลึกซึ้งเขามากจริง ๆ
คำถามที่ผมจะถามอาจารย์ เรื่องของขั้นฟัง ซึ่งขั้นฟังก็ยัง
ไม่ใช่มีตัวเราด้วย แม้แต่ธรรมะที่ให้เราเข้าใจตอนนั้น ใน

ชั้นฟังก็ยิ่งลึกซึ้งถึงความไม่มีตัวเรา ที่นี้ ขณะนั้น ผม
อยากให้อาจารย์อธิบายถึง ชั้นฟังที่ไม่มีเรา มันมีลักษณะ
ให้เข้าใจในชั้นฟัง โดยที่ไม่มีเราครับ อาจารย์

ท่านอาจารย์ :

ดิฉันรู้สึกว่าการฟังธรรมะกลายเป็นระเบียบ หาระเบียบ
แล้ว ใช่มั้ย? จะทำอย่างนั้น จะทำอย่างนี้ แต่ความจริง
"เราฟังเพื่อเข้าใจ" ที่ไหน อย่างไร ก็ได้ ที่สำคัญที่สุดก็คือ
ว่า "เป็นปกติ"

คุณหมอมหวิป :

ตอนที่อาจารย์พูดตรงนี้ ผมเข้าใจได้ครับ เพราะจริง ๆ
แล้ว ธรรมะเขาทำหน้าที่ของธรรมะ ไม่ใช่เรา แต่ว่า ความ
มีเรา มัน...

ท่านอาจารย์ :

ความเป็นตัวตน ทำให้เรามีระเบียบ พอจะเริ่มทำอะไรก็
คิดระเบียบเลย ซึ่งไม่ใช่อย่างนั้น ขอโทษนะคะอย่างเมื่อกี้
นี้ที่เราสนทนากันที่บ้านนี้ เราก็ไม่เคย นะโม ตัสสะ ฯลฯ
แต่พอเรามี นะโม ตัสสะ นี้เราเหมือนจะเข้าห้องพิธีกรรม
อะไรสักอย่าง ในความรู้สึกของดิฉัน อาจจะเป็นเพราะ
ดิฉันเป็นคนที่มีสมาธิมากเลย ตั้งแต่ไหนแต่ไร ทำอะไรก็ทำ
ทำอะไรก็ทำ

...ที่นี้ พอเห็นระเบียบต่าง ๆ อย่างตามโรงเรียนอย่างนี้ เวลาจะเข้าห้องก็สวดมนต์ เคารพธงชาติ อะไรอย่างนี้ ก็ รู้สึกว่าเป็นเรื่องของระเบียบ เพราะฉะนั้น คนที่ติด ระเบียบ ลองคิดดู อะไร ๆ ก็หาระเบียบ ว่าเราจะเรียน อย่างไร? จะแบบไหน? อย่างไร?

แต่ความจริง เพราะเราไม่รู้ ไซ้ไหม? เพราะฉะนั้น การ สนทนาของเรา ก็คือว่า "ฟังเพื่อเข้าใจ" เท่านั้นเอง ไม่มี อะไรเลยสักอย่างเดียว ที่จะต้อง...ต้องตั้งต้นอย่างไร? แล้วจะเรียนไปนานเท่าไร? ชั้นนี้เป็นชั้นฟัง แล้วชั้น ต่อไปจะเป็นชั้นไหน? ไม่ใช่อย่างนั้น!!!!

- คุณหมอธงชัย :** ที่ฟังอาจารย์ ก็เข้าใจ แต่จริง ๆ แล้ว ตัวเรานั้นแทรก โดยที่เราไม่รู้ตัว
- ท่านอาจารย์ :** เป็นอยู่ตลอดค่ะ ไม่ใช่แทรก เป็นอยู่แล้ว แล้วก็หาอะไรบ่นอยู่แล้ว หาอะไร ๆ ทุกอย่าง ตลอด
- คุณหมอธงชัย :** อย่างที่อาจารย์ก็พูดบ่อยมาก ผมก็ฟัง ว่าขณะที่ฟัง ก็ทำใจสบาย ๆ ฟังแล้วค่อย ๆ เข้าใจ

- ท่านอาจารย์ :** หมอไม่ต้องทำใจอีกแล้ว ทำทั้งนั้นเลย ปกติ ได้ไหม? เหมือนกับเรากำลังรับประทานหอยทอด แล้วก็เดินเข้ามา แล้วก็คุยกัน แต่ไม่ใช่เรื่องอื่น คือเรื่องธรรมะ เท่านั้นเอง!!! คือแทนที่เราจะคิดถึงว่า เราจะทำอย่างนั้นอย่างนี้ ใช่มั้ย? ก็คือ เป็นปกติธรรมดาของเรา เราเหมือนเราอยู่บ้านอย่างนี้ค่ะ เราก็เจอกัน มีคนมา พูดกัน คุยกัน แต่ว่าเรื่องที่พูดที่คุย ไม่ใช่เรื่องอื่น เท่านั้นเอง

- คุณหมอธงชัย :** มีอยู่อันหนึ่ง "ไม่มีชื่อ" ไม่มีชื่อนี้...
- ท่านอาจารย์ :** เดียวก่อนนะคะ ไม่มีชื่อตอนไหน?
- คุณหมอธงชัย :** คือ เวลาที่มีสภาพธรรมจริง ๆ มันไม่มีชื่ออยู่แล้ว

ท่านอาจารย์ : ตอนไหน?
คุณหมอธงชัย : ตอนที่เขากำลังปรากฏ มันไม่มีชื่อ
ท่านอาจารย์ : เรียกว่า ตอนไม่เรียกชื่อ ก็ได้
คุณหมอธงชัย : แต่ที่นี่ จิตคิด มันคิดอย่างไร มันก็คิดอยู่นี้ มันก็มีชื่อคิด
ครับท่านอาจารย์

ท่านอาจารย์ : คุณหมอจะไปทำอะไรกับ "คิด" ละคะ? คิดก็คิด แล้วเราก็
เรียกว่าคิด ก็เป็นธรรมดา คือ คุณหมอจะไปกลับธรรมะ
ที่มีปกติ ให้เป็นอย่างอื่น เพื่อที่จะศึกษา แต่ความจริง
ไม่ใช่อย่างนั้นเลย เหมือนเดิม คำว่า "ปกติ" สำคัญที่สุด
เลยคะ เหมือนเดิมทุกอย่าง!!!

...เพียงแต่ว่า เราได้ยินคำ เหมือนเราได้ยินคำอื่น อย่าง
เวลาที่เรากุญแจเรื่องอื่น เราใช้คำอื่น เวลาเราอ่าน
หนังสือพิมพ์ มันก็เป็นเรื่องอื่น วันนั้นก็ปกติธรรมดา
แทนที่เราจะใช้คำอื่น เราก็ใช้คำที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้
แล้วเราก็จะรู้ว่า คำนั้นคืออะไร? เท่านั้นเอง!!!!...

คุณหมอหงษ์ :

ท่านอาจารย์ครับ ที่นี้ ผมจะเล่าจากประสบการณ์ ผมเคยไปทานอาหารกับอาจารย์นี้แหละ แล้วอาจารย์ชี้ให้ผมว่า ในชั้นพิจารณาหรือที่ผมเข้าใจว่าเป็นสังเกต แต่จริง ๆ มันต้องไกลกว่านั้น แต่ว่า พูดยตามที่ผมเข้าใจ พออาจารย์ชี้ปุ๊บว่าแข็งตรงไหน? แข็งที่นี้ว ผมว่า อ้อใช่แล้ว แล้วจริง ๆ มันเป็นอนัตตาด้วย เข้าใจในลักษณะแข็ง ชั้นพิจารณาจะใช่หรือไม่ใช่ก็ไม่ทราบ ถือว่าเป็นขั้นฟังก็แล้วกัน เพราะจริง ๆ แล้ว เข้าใจว่า มันลึกซึ่งมากจนผมไม่กล้าคิดเลยว่า เอ๊ะ! ถูกหรือเปล่า? อะไอย่างนี้ แต่จากประสบการณ์ เรื่อง "คิด" เมื่อกี้ที่ผมพูด ถามอาจารย์ว่า คิด ผมก็คิด คิด คิด อยู่แน่แหละ

แต่ว่า มีอยู่ครั้งหนึ่ง มันมีความรู้สึกว่ เอ๊ะ...มันคิดนะ ไม่ใช่เรา แต่มันก็เป็นไปได้ เพราะว่า ขณะที่ผมกำลังคิด คิดถึงเรื่องราวของธรรมะ เพราะว่า วัน ๆ ก็คิดแต่เรื่องของธรรมะ คิดถึงเรื่องราวของธรรมะ มันคิดจริง ๆ ซึ่งตอนนั้น ผมก็รู้ว่า เอ๊ะ! มันคิดนี้ มันก็คิด มีแต่คิด มีชื่อใส่อะไร แต่จริง ๆ สักประเดี๋ยว มันก็ เอ๊ะ! ไม่ต้องคิด มันเกิดคิด เข้าใจตอนนั้นเป๊ะเลย โดยที่ไม่มีเรา ซึ่งอันนี้ ผมก็รู้สึกว่า เอ๊ะ! มันใช่หรือเปล่า? ไม่ใช่ที่ว่าสติปัฏฐานนะครับ เป็นขั้นที่พิจารณา ดู สังเกต ดู เเท่านั้นเอง ซึ่งผมเชื่อว่า เอ๊ะ! มันสังเกตหรือเปล่า? หรือขั้นฟัง จนผมไม่มีความมั่นใจเลยว่า เพราะว่าธรรมะของพระพุทธเจ้านี้ลึกซึ้งเกินมากจริง ๆ จนผมไม่มั่นใจเลยครับอาจารย์

ท่านอาจารย์ :

ผิดปกติหรือเปล่าคะนี่? เห็นไหม? ศีลธรรมะ ก็ไปคิดว่า เราจะต้องมานั่งคิดว่า เอ...ใช่ ไม่ใช่ ก็ธรรมดา เวลาที่จะพูด เปลี่ยนเรื่องที่จะพูด เป็นเรื่องธรรมะเท่านั้นเอง เป็นเรื่องคำ ที่เราจะค่อย ๆ เข้าใจกัน เท่านั้นเอง ไม่มีอะไรที่พิเศษเลย เพราะฉะนั้น ไม่ต้องมานั่งคิดว่า เอ๊ะ! วันนี้ เราทำอะไร เราควรจะทำอย่างไร? นั่นคือ คิดเรื่องตัวเอง เป็นปกติเลย

พี่อรรณ :

ท่านอาจารย์คะ อย่างที่พี่หมอสันทนา ถ้าไม่มาแล้วให้ท่านอาจารย์ฟังก็จะไม่รู้ว่ามีผิดปกติ ถ้าไม่รู้ตัวว่าผิดปกติก็เหมือนจะผิดไปเลย เพราะท่านอาจารย์ก็จะย้ำว่า ปกติอย่างนี้แหละ แต่ว่า ถ้าอบรมปัญญา ปัญญาเขาก็รู้ ที่ย้ำบ่อยว่า แทนที่จะรู้ว่าเห็นเพียงสิ่งที่ปรากฏทางตาและยังไม่เป็นอะไร เป็นอย่างไร? ถ้าฟังว่า สัญญามันคงว่าเป็นธรรมะแต่ละลักษณะ ที่ยากันอยู่ตลอด ความเข้าใจตรงนั้นเขาก็จะทำกิจ ซึ่งก็จะเป็นปกติและเป็นอนัตตา ถ้าเมื่อไหร่ผิดปกติ ก็ไม่ใช่แล้ว

ท่านอาจารย์ :

คือ พอได้ยินคำว่า ธรรมะลึกซึ้งอย่างยิ่ง เราก็เริ่มจะผิดปกติ ไซ้ไหม? ก็ลึกซึ้ง ก็ลึกซึ้ง ลึกซึ้งอย่างไร? เดี๋ยวนี้เอง เป็นธรรมะทั้งหมด ไม่ได้พูดเรื่องอื่นเลย แต่ถึงอย่างนั้น สภาพธรรมะก็ไม่ได้ปรากฏ เพราะความลึกซึ้งอย่างยิ่ง นี่คือ ธรรมดาอย่างนี้ คือ ให้อ่านว่า ธรรมดาอย่างนี้ บอกว่าลึกซึ้งก็คือว่า เหมือนอย่างนี้เลยที่ว่า กว่าปัญญาจะแทนความไม่รู้ อย่าง "เห็น" นี่เราไม่เคยรู้เลย และ สิ่งที่ปรากฏทางตา ก็ไม่เคยปรากฏให้อ่านว่า เป็นธรรมะอย่างไร? ลักษณะจริง ๆ เป็นอย่างไร? "กำลังได้ยิน" ปกติหมด "คิด" พวกนี้ เป็นธรรมะหมด

...เพราะฉะนั้น เราค่อย ๆ ฟัง ค่อย ๆ เข้าใจว่า สิ่งที่มีนี้แหละ "ลักษณะ" ของเขา แต่ละหนึ่ง แต่ละหนึ่ง เราเรียนเยอะมาก จิตก็ดวง เจตสิกเท่าไร? แล้วก็ อาศัยกันและกันเกิดขึ้นอย่างไร? เป็นปัจจัยโดยฐานอะไร? ฟังมาหมดเลย แต่เดี๋ยวนี้ ไม่ได้ปรากฏ!!

"คิด" เมื่อมันตั้งเยอะ ไม่ได้ปรากฏเลย ว่าเป็นธรรมะแต่ละหนึ่ง ไซ้ไหม? แม้แต่ขณะนี้ ที่กำลังจำ ไม่ได้ปรากฏ!! สภาพ "จำ" ไม่ได้ปรากฏ นี่คือการลึกซึ้งอย่างยิ่งของธรรมะ ซึ่งมีเป็นปกติ และมันแน่นมาก "ด้วยความไม่รู้"...

...เราฟังสิ่งซึ่งมี แล้วไม่เคยรู้ ไม่เคยรู้เลยว่า เดียวนี้เป็น
 อย่างนี้ ธรรมดา เพราะฉะนั้น การฟังธรรมะก็คือ เข้าใจ
 สิ่งที่มี เป็นปกติ!!! ไม่ต้องไปคิดว่าเป็นเราจะต้องไปทำ
 อย่างนั้น หรือ มันลึกซึ้งอย่างนี้ ค่อย ๆ ฟัง ก็จะเห็นความ
 ลึกซึ้งว่า ทุกอย่างขณะนี้ ถ้าไม่รู้ ก็ละความยึดถือ
 ไม่ได้!!! ก็เป็นเรื่องธรรมดาอีก เหตุกับผล ก็ต้องตรงกัน
 ว่าเดี๋ยวนี้เห็น ก็ไม่รู้ว่าเห็นเกิดแล้วดับ เดียวนี้จำ ก็ไม่รู้ว่า
 กำลังจำว่าเป็นคน เป็นโต๊ะ เป็นเก้าอี้ ทุกสิ่งทุกอย่าง มี
 แล้วหมด แต่ไม่เคยรู้!!!...

...พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงเปิดเผย หรือ ทำให้สิ่งที่อยู่
 ในความมืด ค่อย ๆ สว่าง ให้รู้ว่า มันมีอะไรบ้าง เดียวนี้!!!
 ไซ้ไหม? เราก็กังแล้วเราก็กังเข้าใจ จนกว่าปัญญาเขาค่อย ๆ
 เจริญขึ้น ด้วยการละความต้องการ แต่เวลาฟังไป เรา
 ต้องการโดยเราไม่รู้ตัว เช่น เราจะจัดระเบียบ เรามีความ
 ต้องการอีกแบบหนึ่งแล้ว ก็คือว่า ไม่เป็นปกติ แต่ถ้าเป็น
 ปกติ ก็คือว่า ธรรมดาดังนี้เลย แล้วก็ฟัง แล้วก็เข้าใจ
 สิ่งที่กำลังปรากฏ...

คุณหมอธงชัย :

จริง ๆ แล้ว มันเป็นเรื่องของจิต เจตสิก เท่านั้นเอง ไม่ใช่เรา แต่ความเป็นเรามันแน่นเกินไป ทำให้ติดปกติครับ ท่านอาจารย์

ท่านอาจารย์ :

เป็นเรื่องของ จิต เจตสิก ซึ่งไม่เคยรู้ เพราะฉะนั้น "ฟัง" นี้ นะคะ "รู้" คือ "ปัญญา" หมายความว่า ความเข้าใจในสิ่ง ซึ่ง มี ก็ไม่รู้ เท่านั้นเอง เพราะฉะนั้น ขณะนั้น ก็มีความ เข้าใจ ซึ่งก็เป็นธรรมชาติ สิ่งที่มีจริง เป็นปัญญา ซึ่งเข้าใจสิ่ง ที่มี แต่ไม่เคยรู้ เท่านั้น ไปเรื่อย ๆ อย่างนี้ ไม่ติดปกติ!!!

คุณน้อย (พาณิ) :

กราบท่านอาจารย์คะ ที่บอกว่าเข้าใจไปเรื่อย ๆ แต่จะมี เรามาแทรกตลอดเวลา...

ท่านอาจารย์ :

ถ้าไม่ "คิด" จะมีเรามาแทรกไหม? เราก็มีอยู่แล้ว "ความ เข้าใจ" ลี มาแทรก!! ใช่ไหม?

คุณน้อย (พาณิ) :

จริง ๆ เข้าใจสะสมความเข้าใจ ตรงนี้ เริ่มเข้าใจที่ว่า ถ้าเมื่อไหร่ ความเข้าใจเขาทำหน้าที่ ก็คือ ไม่ใช่เรา แต่ว่าความเข้าใจยังไม่มั่นคงพอ จึงมีเราเข้าไปแทรกตลอด

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น โลกะ เป็นสิ่งที่เห็นยาก!! ยากมาก แม้ว่าเพียงฟังแล้ว ก็ยังอยากจะรู้ความลึกซึ้ง ตัวอยากนี้เขาไม่ได้บอกว่าฉันอยาก แต่เขาทำหมดเลย ตลอดเวลา เพราะฉะนั้น กว่าจะเข้าใจ เข้าใจ เข้าใจ แล้วก็ "เป็นปกติ" เท่านั้นเอง!! ไม่เดือดร้อน!! ไม่อย่างนั้น โลกะจะพยายามส่งเสริม ให้ดิ้นรน ให้หาเรื่อง

คุณน้อย (พาณิ) :

บางครั้ง ความเข้าใจ ไม่เกิด มันก็เข้าใจอย่างไร มีเราที่จะแทรกตลอด

ท่านอาจารย์ :

ก็นี่ไง ก็นี่ไง ก็นี่ไง!! ก็นี่ไงคะ ก็นี่แหละ ก็นี่แหละ ก็ไม่ได้ "ฟังไป เข้าใจไป" เฉย ๆ บางครั้งอย่างนั้น บางครั้งอย่างนี้จะเอาอย่างนี้ จะเอาอย่างนั้น แล้วมันก็ไม่ใช่ว่าเป็นอย่างที่ต้องการ ก็เป็นเรื่องที่ว่า เห็นตัวตน ที่เขาโผล่ขึ้นมา แต่ก็ไม่รู้ว่าเป็นตัวตน!!

คุณน้อย (พานี) :

ท่านอาจารย์ :

เพราะเวลาเข้าใจ ก็คือ เข้าใจ ถ้าไม่เข้าใจ ก็รู้ว่าไม่เข้าใจ ปกติ ธรรมดา เหมือนเดิมเลย เดี่ยวเราก็ออกไปข้างนอก กินน้ำ กินข้าว ธรรมดา ธรรมดา แล้วเราก็มานั่งฟัง สนทนา ธรรมดา แต่ว่า เรื่องที่สนทนา ก็เป็นเรื่องที่พูดถึง สิ่งที่กำลังมี แต่คนอื่นก็รู้ไม่ได้ นอกจากพระพุทธเจ้าจะ ตรัสรู้ แล้วเราก็ "ค่อย ๆ รู้ตาม" ชื่อจิต จิตก็กำลังมี จิตตั้ง เท่าไหร่? ๘๘ เดี่ยวนี้ก็มี โนนี่ นี้นั้น ประเภทนั้น ประเภท นี้ ก็ไม่รู้ คือ ทั้งหมดคือความไม่รู้ ก็อาศัยผู้ที่ตรัสรู้และ ทรงแสดงความจริงให้รู้ว่า เดี่ยวนี้ก็เป็นอย่างนี้ ค่อย ๆ เข้าใจ ค่อย ๆ เข้าใจ ไม่ใช่เราพยายามจะไปให้ เดี่ยวเป็น อย่างนั้น เดี่ยวเป็นอย่างนี้ แล้วก็ต้องทำอย่างนั้น เดี่ยว เราก็ต้องทำอย่างนี้ ไม่ใช่!!

คุณน้อย (พานี) :

อาจารย์ขา คำว่า "จิต" คำเดียว ก็ลึกซึ้ง เพราะว่า มีจิตอยู่ ตลอด แต่เวลาพูดว่าจิต เราก็ไปคิดถึงคำว่า จิต ไม่ได้ คิดถึงจิต ขณะที่กำลังปรากฏ

ท่านอาจารย์ :

ก็ฟัง เข้าใจ ไปคิดอะไรมา!!!

คุณน้อย (พานี) :

โลภะให้คิดคะ ท่านอาจารย์

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น ทางนี้ก็ต่อสู้กับโลภะไปจนกว่าจะหมด โลภะ!!!

โลกะ เป็นไฉน?

ความกำหนัด ความกำหนัดนัก ความคล้อยตามอารมณ์ ความยินดี ความเพลิดเพลिन ความกำหนัดด้วยอำนาจความเพลิดเพลिन ความกำหนัดนักแห่งจิต ความอยาก ความสยบ ความหมกมุ่น ความใคร่ ความรักใคร่ ความซึ้งอยู่ ความจมอยู่ ธรรมชาติผู้คร่ำไป ธรรมชาติผู้หลอกลวง ธรรมชาติผู้ยังสัตว์ให้เกิด ธรรมชาติผู้ยังสัตว์ให้ เกิดพร้อม ธรรมชาติอันร้อยรัด ธรรมชาติอันมีข่าย ธรรมชาติอันกำซาบใจ ธรรมชาติอัน ชานไป ธรรมชาติเหมือนเส้นด้าย ธรรมชาติอันแผ่ไป ธรรมชาติผู้ประมวณมา ธรรมชาติ เป็นเพื่อนสอง ปณิธาน ธรรมชาติผู้นำไปสู่ภพ ตัณหาเหมือนปลา ตัณหาเหมือนดง ความ เกี่ยวข้อง ความเยื่อใย ความห่วงใย ความผูกพัน การหวัง กิริยาที่หวัง ความหวัง ความหวังรูป ความหวังเสียง ความหวังกลิ่น ความหวังรส ความหวังโณภูมิจิต ความเป็น หวัง ลาก ความหวังทรัพย์ ความหวังบุตร ความหวังชีวิต ธรรมชาติผู้กระซิบ ธรรมชาติผู้ กระซิบทั่ว ธรรมชาติผู้กระซิบยิ่ง การกระซิบ กิริยาที่กระซิบ ความกระซิบ การละโมภ กิริยาที่ละโมภ ความละโมภ ธรรมชาติเป็นเหตุผสมชานไป ความใคร่ในอารมณ์ดี ๆ ความ กำหนดในฐานะอันไม่ควร ความโลภเกินขนาด ความติดใจ กิริยาที่ติดใจ ความปรารถนา ความกระหึ่มใจ ความปรารถนานัก กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ตัณหาในรูปภพ ตัณหาในอรูปภพ ตัณหาในนิโรธ [คือราคะที่ สหระคต ด้วยอุจเฉททิฏฐิ]. รูปตัณหา สัททตัณหา คันธตัณหา รสตัณหา โณภูมิจิตตัณหา ฐัมมตัณหา โยคะ คันถะ อุปาทาน อารวรรณ์ นิรวรรณ์ เครื่องปิดบัง เครื่องผูก อุปกิเลส อนุสัย ปริยฐานาน ตัณหาเหมือนเถาว์วัลย์ ความปรารถนา วัตถุมีอย่างต่าง ๆ รากเหง้าแห่งทุกข์ เหตุแห่ง ทุกข์ แดนเกิด แห่งทุกข์ บ่วงแห่งมาร เบ็ดแห่งมาร แดนแห่งมาร ตัณหาเหมือนแม่น้ำ ตัณหาเหมือนข่าย ตัณหาเหมือนเชือกผูก ตัณหาเหมือนสมุทรอภิขณา อุกุศลมูลคือ โลกะ อันใด นี้เรียกว่า โลกะ.

[เล่มที่ ๗๖] พระอภิธรรมปิฎก ธรรมสังคณี เล่ม ๑ ภาค ๒ หน้า ๓๘๔

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขอบพระคุณและขออนุโมทนาในกุศลศรัทธาของคุณหมอมหวิป คุณพรทิพย์ ฤกษ์จิตร และ
กลุ่มสนทนาธรรม คุณบรรยงค์ จงจิตรนันท์ ทุกท่าน
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุก ๆ ท่าน ครับ

